

Авторський колектив: Злата Швець,
Віктор Семенюк, Юрій Белоусов

Оцінка думки громади міста Бар щодо діяльності місцевої поліції

Звіт за результатами соціологічного дослідження

2016 рік

Авторський колектив: Злата Швець, Віктор Семенюк, Юрій Белоусов

Матеріал підготовлено в рамках проекту «Впровадження нових принципів правоохоронної діяльності, орієнтованої на громаду у Вінницькій області», який Експертний центр з прав людини реалізує за підтримки програми «Права людини та правосуддя» Міжнародного фонду «Відродження».



У звіті представлено узагальнену інформацію щодо думки жителів м. Бар, Вінницької області з окремих питань безпеки та впровадження поліцейської діяльності, орієнтованої на потреби громади в місті.



Погляди та висновки, висловлені в цій публікації, належать колективу авторів та можуть не відображати позицію Міжнародного фонду «Відродження».

Зміст

ВСТУП.....	4
1.Методологія дослідження.....	6
2. Загальна оцінка стану безпеки в громаді.....	9
3. Поінформованість громади про діяльність місцевої поліції.....	15
4. Задоволеність громади діяльністю місцевої поліції та рівень довіри до неї	17
5. Думка громади щодо пріоритетів діяльності місцевої поліції.....	26
6. Готовність громади до взаємодії з поліцією.....	29
ВИСНОВКИ.....	32

Вступ

Багаторічний світовий досвід правоохоронної діяльності в демократичних країнах засвідчує, що одним із найважливіших інструментів забезпечення безпеки в громадах є побудова сталих партнерських відносин між поліцією та населенням. Саме тому особливої актуальності набуло питання переходу до концепції поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, яка виникла як альтернатива традиційному стилю роботи поліції. Новий підхід у роботі поліції передбачає, в першу чергу, необхідність врахування потреб мешканців громади в безпеці: їх бачення основних загроз своєму життю та здоров'ю в районі проживання, очікування від роботи поліції, загальна оцінка її діяльності тощо. По-друге, громада має усвідомити, що значна доля відповідальності за забезпечення безпеки на своїй території покладається сама на неї, адже сучасна концепція безпеки охоплює надзвичайно велике коло питань, які не завжди мають безпосереднє відношення до роботи поліції, а пов'язані насамперед із забезпеченням загальної якості життя в громаді.

Варто зазначити, підґрунтя для запровадження в Україні нового підходу роботи поліції були закладені в новому Законі України «Про Національну поліцію», яким вперше визначено необхідність встановлення партнерських засад взаємодії поліції і населення. Так, зокрема, розділ «Громадський контроль Національної поліції» передбачає цілу низку важливих елементів такого підходу, до яких належать: необхідність періодичного звітування керівництва поліції перед громадою; прийняття резолюції недовіри керівникам органів поліції обласними, районними та міськими радами; взаємодію між керівниками територіальних органів поліції та представниками органів місцевого самоврядування. Також цим розділом визначено, що поліція взаємодіє з громадськістю шляхом підготовки та виконання спільних проектів, програм та заходів для задоволення потреб населення та покращення ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань.

Разом з тим, реалізація вищезазначених норм законодавства на практиці є не простим завданням. Досить часто правоохоронці орієнтуються на власні уявлення про роботу у сфері забезпечення громадського порядку й безпеки, які не завжди відповідають потребам місцевої громади. Відтак, зміна в підходах у роботі поліції має, у першу чергу, ґрунтуватися на змінах у свідомості звичайного правоохоронця, який має навчитися бачити у

громадянах не потенційних злочинців, а помічників у реалізації спільних завдань по наведенню ладу в громаді, перетворенні її на безпечне та приємне для життя місце.

Надзвичайно важливу роль у процесі налагодження ефективного партнерства між поліцією та населенням відіграє місцева влада, на яку покладається основний тягар відповідальності за вирішення більшості питань, що турбують мешканців територіальних громад, у тому числі й питань забезпечення їх безпеки. Для виконання зазначених завдань місцева влада наділена відповідними організаційними та фінансовими ресурсами, ефективне використання яких також не можливе без врахування думки громади з питань безпеки.

Саме активна позиція місцевої влади Вінниччини, зокрема керівництва Вінницької обласної державної адміністрації, Вінницької обласної Ради, міських голів міст Вінниця та Бар, наполегливість громадських організацій стали плідним підґрунтям для реалізації Експертним центром з прав людини, за підтримки Міжнародного фонду «Відродження», проекту «Впровадження поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду у Вінницькій області».

Метою проекту є запровадження ефективної моделі діяльності поліції з урахуванням правоохоронних потреб місцевих громад, що дозволить значно покращити якість правоохоронних послуг, швидше реагувати на потреби громадян; покращити попередження правопорушень; налагодити взаємну довіру між населенням і поліцією; заохотити громадян брати активну участь у житті місцевих громад тощо.

Оцінка потреб громади в правоохоронній діяльності здійснювалася фахівцями Експертного центру з прав людини шляхом проведення комплексного соціологічного дослідження, у межах якого вивчалася думка населення мікрорайону Вишенька (місто Вінниця) та міста Бару, Вінницької області з наступних питань: загальна оцінка стану безпеки в громаді; поінформованість громади про діяльність місцевої поліції; задоволеність жителів роботою місцевих правоохоронців; оцінка думки громади щодо пріоритетів діяльності місцевої поліції та готовності мешканців до взаємодії.

У цьому звіті наведені результати дослідження, проведеного у м. Бар, Вінницької області.

1. Методологія дослідження

Цільові групи: населення міста Бар, Вінницької області, а також окремі професійні групи (дільничні інспектори міліції, освітяни, голови ОСББ та старші будинків), а також керівництво місцевої влади Бару.

Предмет дослідження: думка мешканців, а також визначених професійних груп щодо особливостей правоохоронної діяльності та її пріоритетів на території міста Бар, Вінницької області.

Мета дослідження: розробка рекомендацій для органів державної влади Вінницької області та м. Бару з питань підвищення рівня безпеки в територіальній громаді міста.

Завдання дослідження:

- оцінка громадою ефективності діяльності місцевої поліції та рівня довіри до неї;
- з'ясування думки мешканців громади щодо основних проблем у сфері безпеки в районі їх проживання;
- з'ясування стану готовності місцевого населення співпрацювати з поліцією у сфері забезпечення громадського порядку та безпеки, а також щодо можливих форм такої взаємодії;
- з'ясування думки працівників поліції щодо основних проблем у сфері безпеки на території обслуговування, взаємодії з населенням під час виконання своїх службових обов'язків, пріоритетів поліцейської діяльності тощо;
- з'ясування думки представників органів місцевої влади, установ освіти, ОСББ щодо основних проблем у сфері забезпечення громадського порядку та безпеки на території міста, загальної оцінки діяльності місцевої поліції, готовності населення до взаємодії з поліцією у сфері громадського порядку.

Методи дослідження: соціологічне інтерв'ю (міський голова м. Бар); фокусоване групове інтерв'ю (дільничні інспектори Барського відділення поліції Жмеринського відділу поліції ГУНП у Вінницької області; представники ОСББ та старші будинків м. Бар; завучі шкіл м. Бар) та анкетне опитування (населення м. Бар, Вінницької області).

Вибіркова сукупність: У дослідженні використовувався метод імовірнісної вибірки, загальна кількість опитаних мешканців м. Бар складає 432 респонденти, з них чоловіки – 192 особи, жінки – 240 осіб, що у відсотковому співвідношенні складає 44% та 56% відповідно. Розподіл

респондентів за віком, типом помешкання та родом професійної діяльності наведено на Граф. 1 – 3.

У фокусованих інтерв'ю взяли участь 27 респондентів: дільничні інспектори – 9 осіб, голови ОСББ та старші будинків – 12 осіб, освітяни – 6 осіб. Проведено інтерв'ю з мером Бару.

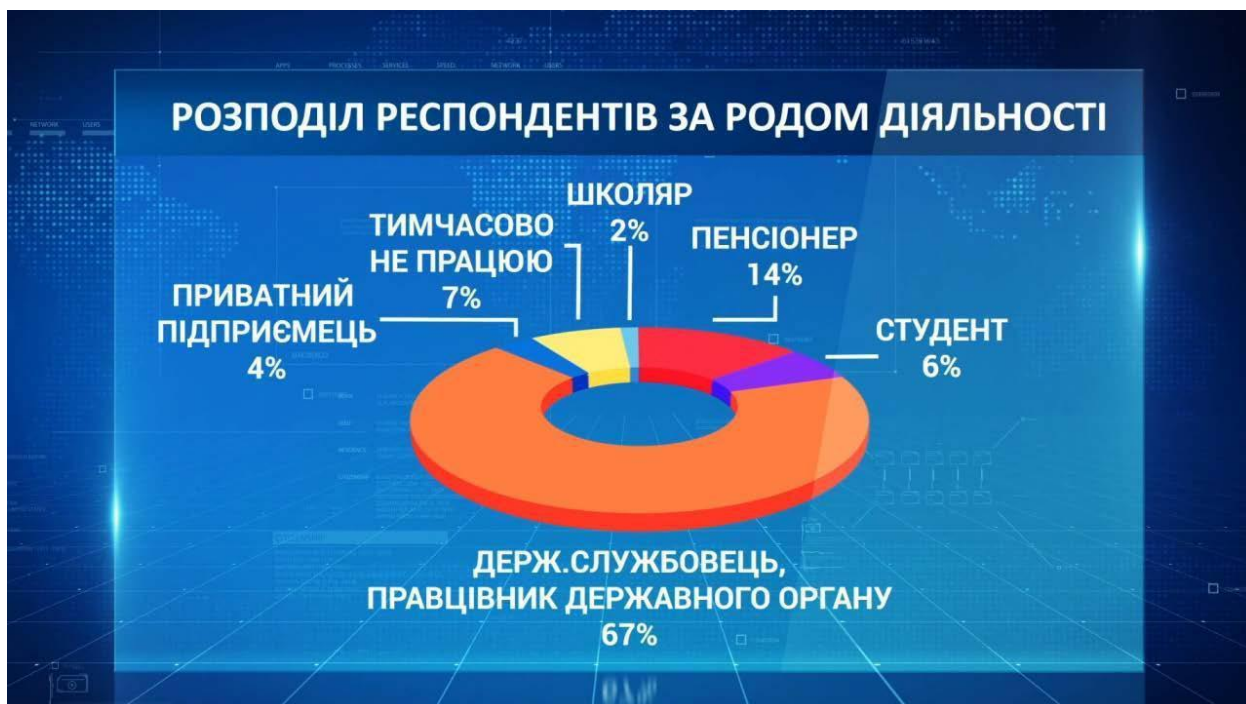
Графік 1. Розподіл респондентів за віком



Графік 2. Розподіл респондентів за типом помешкання



Графік 3. Розподіл респондентів за родом діяльності



2. Загальна оцінка стану безпеки у громаді

Як свідчать результати опитування, майже 60% жителів м. Бар відчують себе переважно в безпеці в районі свого проживання (граф. 4).

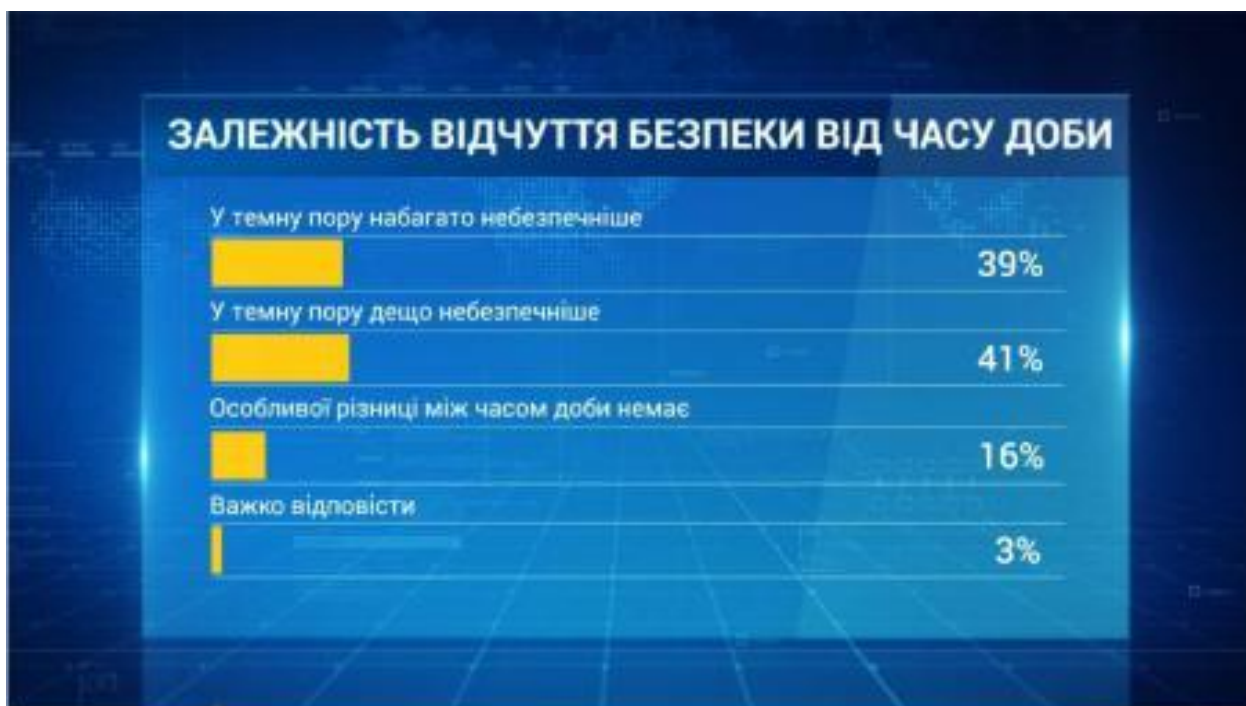
Подібним чином у ході фокус-груп оцінили рівень безпеки й дільничні інспектори, завучі шкіл, голови ОСББ та старші будинків, які визначили його як задовільний.

Графік 4. Рівень відчуття в безпеці в районі свого проживання жителів м. Бар



Разом з тим, почуття безпеки жителів у значній мірі залежить від часу доби. Так, переважна більшість опитаних (80%) відзначили, що у вечірній час у місті стає небезпечніше (граф.5).

Графік 5. Залежність відчуття безпеки від часу доби



Як можна побачити (граф 6.), основним джерелом небезпеки, на думку опитаних мешканців, є *бродячі тварини* (28 %). На другому місці за рівнем загрози є *парки* - 13%, далі йдуть *закинуті будівля та споруди* - 12 %, *кафе, бари та ресторани* – 11%.

Графік 6. Категорії небезпек у м. Бар



Графік 6. Категорії небезпек у м. Бар



Графік 6. Категорії небезпек у м. Бар



Окрім визначення категорій небезпек, респондентам пропонувалося й називати конкретні місця, що, на їх думку, становлять найбільшу небезпеку для мешканців. Розподіл відповідей на це питання наведений у Таблиці 1.

**Таблиця 1. Визначення респондентами конкретних небезпек у
районі свого проживання**

№	Категорія небезпек	Назва чи розташування небезпеки
1	Бродячі тварини	Скупчення бродячих тварин біля базару, по вул. Героїв Майдану, у центрі міста, на території парку
2	Кафе, бари, ресторани	«Шанс», «Марафон», «Європа», «Гранд», «Барі-бон», «Альянс», «Шарм» «Старий замок»
3	Нічні клуби	«Патіфон»
4	Нічні магазини	«Алдіс», «Харчо», «0-24», «Оболонь»
5	Парки	Центральний парк, сквер за магазином «Ажур»
6	Закинуті будівлі чи споруди	Лабораторія в парку, закинутий будинок по вул. Л. Українки, біля заправки «ОККО», що за межами міста, за гуртожитком № 2 БГПК
7	Промислові споруди чи будівлі	ТЦ «Мрія», старий цукровий завод
8	Окремі райони чи території	Територія гаражів по вул. Кривоноса, Л. Українки, вокзали, сквери, глухі вулиці, територія біля місцевого кладовища, вул. Каштанова, 72 (двір), площа біля базару, район спиртового заводу, 13-й район
9	Пішохідні переходи	Біля базару, перехрестя вул. В. Комарова та Героїв Майдану, біля ЗОШ №4, біля стадіону, біля Барської міської ради, на вул. Соборній
10	Автомобільні дороги	Всі дороги по місту
11	Сміттєзвалища	Окружні лісосмуги

Окрім вищезазначених, респонденти висловили занепокоєння наступними проблемами, що створюють загрозу безпеці барчан:

- ✓ рух автомобілів у центрі міста з порушенням правил дорожнього руху (перевищення швидкості, паркування в заборонених місцях (найчастіше внаслідок відсутності спеціальних місць для паркування біля магазинів, аптек та інших закладів), водії не пропускають пішоходів на переходах (зокрема, на вулиці Комарова, напроти будівлі податкової міліції);

- ✓ відсутність пішохідного переходу біля початкової школи №2;
- ✓ нелегальний продаж наркотиків та алкоголю.

Дані, отримані в ході фокус груп із дільничними інспекторами, головами ОСББ, старшими будинків та освітянами співпадають із результатами опитування мешканців щодо визначення категорій та конкретних місць, що становлять небезпеку в місті.

Голови ОСББ та старші будинків віднесли до категорії небезпек *проїжджу частину біля центрального базару*. Проблема, зокрема, полягає в тому, що внаслідок торгівлі з рук у невстановлених місцях (на проїжджій частині), створюється перешкода руху пішоходів та автотранспорту:

«...небезпечне місце біля ринку, де кожен день, окрім понеділка на дорозі торгують бабки. А міліція нічого не може зробити, бо є пан Чайка який завідує ринком. Минулого року громадськість підняла питання про ринок, що документи оформлені не правильно й вони у нас були на руках. Ми подали їх міліціантам та за півроку нічого не вирішилося. Як би поліція попередила торгівців, то вони б пішли».

Думка міського голови міста Бар:

У межах світлового дня спокійно, але ввечері ситуація погіршується. Міський голова пов'язує це з впливом АТО на сході України на емоційний стан людей, жителів міста, що виражається у відчаї, агресії, всюдозволеності. Окрім того, загрозу безпеці міста створює наявність працюючих нічних магазинів, де здійснюється продаж спиртних напоїв. Попри звернення міської ради до місцевої поліції із пропозицією поєднати зусилля у вирішенні проблеми, останні відмовили: *«Ні, від цього буде тільки гірше, тому що в цих місцях ми знаємо, що в цей час такі люди мають десь в радіусі цих точок знаходитись і раз-два й ми можемо локалізувати якийсь випадок».*

Особи, які можуть нести загрозу безпеці жителям міста, на думку мера, також збираються біля веселильних закладів, тобто поліції треба звернути більшу увагу на такі заклади задля попередження злочинів.

3. Поінформованість громади про діяльність місцевої поліції

Дані дослідження свідчать про вкрай низький рівень поінформованості жителів м. Бар про діяльність місцевої поліції. Так, майже половина опитаних (42 %) взагалі не володіють інформацією про діяльність місцевої поліції, ще 42 % володіють лише незначним її обсягом.

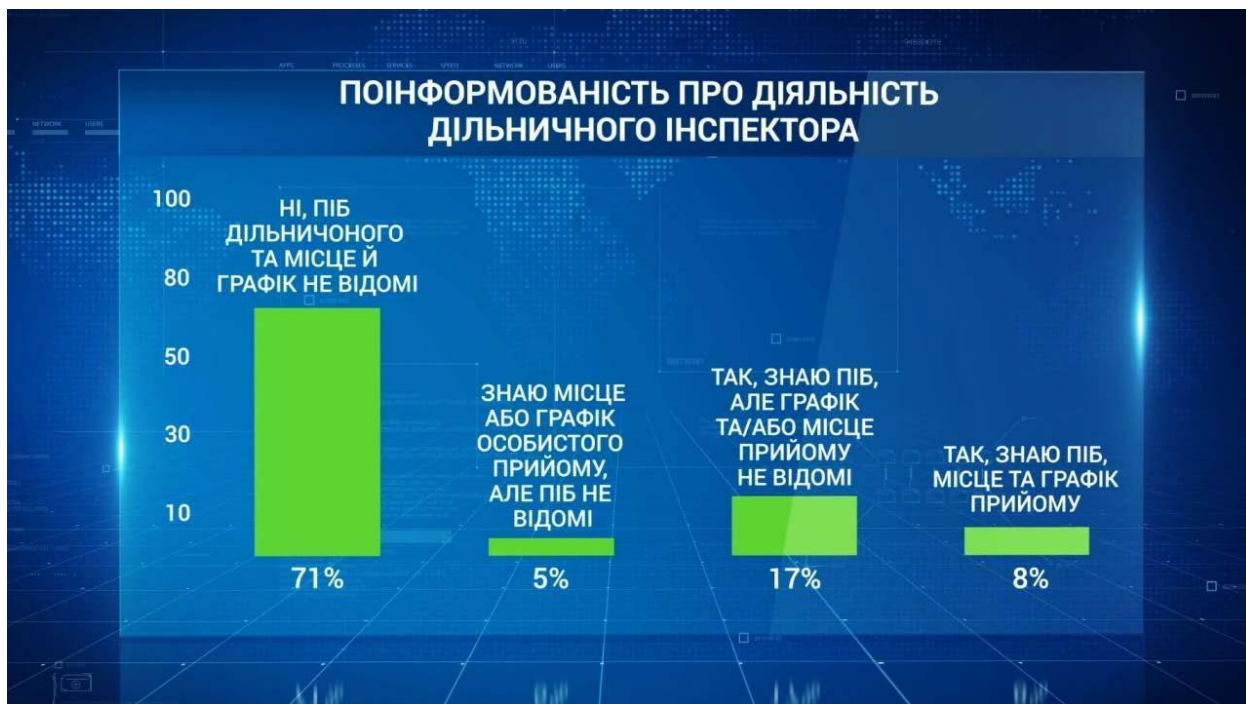
Більшість опитаних (52%) навіть не знають номера гарячої лінії поліції. Лише 28% від усіх опитаних жителів м. Бар знають прізвище ім'я та по батькові керівника місцевої поліції і лише 8% з них володіють інформацією про графік та місце його прийому. Майже 70% не знають жодної інформації.

Графік 7. Поінформованість про керівництво місцевої поліції (ПІБ, місце та графік прийому керівника)



На питання чи знайомі мешканці зі своїм дільничним інспектором поліції, 71% респондентів відповіли, що взагалі не знають ані ПІБ дільничного, ані місця та графіку його прийому. Повним обсягом інформації володіють лише 8 % опитаних. 17% опитаних знають П.І.Б. свого дільничного, але не мають інформації про графік та місце його прийому, а 5 % респондентів, навпаки – знають місце та графік прийому дільничного, але не знають його прізвища та імені.

Графік 8. Поінформованість про діяльність дільничного інспектора



4. Задоволеність громади діяльністю місцевої поліції та рівень довіри до неї

Графік 9. Задоволеність роботою місцевої поліції



На графіку 9 наведено розподіл відповідей респондентів на питання про задоволеність роботою місцевої поліції. Як можна побачити, половина опитаних (54 %) не змогли відповісти на це питання, що цілком пояснюється вкрай низькою поінформованістю мешканців про роботу поліції.

Разом з тим, кількість незадоволених її роботою майже вдвічі вище від кількості респондентів, що в тій чи іншій мірі задоволені роботою місцевої поліції (27 % та 18% відповідно).

За **поточною оцінкою** голів ОСББ та старших будинків поліція в місті Бар бездіяльна та не відповідає потребам населення. Більш того, учасники фокус групи прямо вказували й на порушення законодавства керівництвом місцевої поліції. В якості ілюстрації можна навести цитату одного з учасників:

«питання нелегального продажу алкоголю і наркотиків вирішується за два дні, бо ми маленьке містечко, як село. Всі знають як це робиться. А коли ми приходимо і кажемо: ось фото, ось адреса, а нам відповідають, що треба прийти через тиждень і нічого не вирішується. Ми знаємо що коїться у нас з річкою в Антонівці. У нас заступник начальника міліції замутив собі чверть річки і робить там що хоче. Хоча це суспільна річка».

Графік 10. Зміни в діяльності місцевої поліції протягом останнього року



Змін у зв'язку з реформуванням правоохоронної системи в діяльності місцевої поліції, на думку переважної більшості респондентів (78 %), не відбулось (Граф. 10). Освітяни охарактеризували це так: *«Система почала мінятися, але до місцевого рівня ще не дійшла. Задля покращення ефективності роботи потрібно збільшувати фінансування, у тому числі на заробітні плати, а також збільшувати кількість працівників місцевої поліції»*.

Графік 11. Позитивні зміни в діяльності місцевої поліції



В той же час, 22% опитаних помітили певні зміни. До позитивних змін, у першу чергу, вони віднесли *покращення зовнішнього вигляду поліцейських* (22%), *посилення патрулювання* (14%) та *збільшення доступності поліції для громадян* (13%). По 9% респондентів відзначили *зменшення кількості випадків застосування поліцією насильства* та те, що *працівники поліції стали більш ввічливими у спілкуванні*. Про те, що покращилась ефективність розслідування правопорушень сказали лише 6% опитаних.

Разом з тим, частина респондентів вказала й негативні зміни, що, на їх думку, відбулися протягом останнього року. Так, як можна побачити з даних, наведених у таблиці 4, на погіршення патрулювання вказали 8% опитаних, по 6 % респондентів в якості негативних змін відмітили погіршення ефективності розслідування злочинів, а також те, що працівники поліції стали гірше спілкуватися з громадянами.

Графік 12. Негативні зміни в діяльності місцевої поліції



Окреме питання дослідження було присвячено визначенню рівня довіри громади до місцевої поліції. Як можна побачити з даних, наведених у Графіку 13, майже половина опитаних (44 %) в тій чи іншій мірі не довіряє поліції. Третина респондентів (32 %) не змогли визначитися із відповіддю, що знов таки свідчить про вкрай низький рівень обізнаності громади діяльністю поліції. Довіряють поліції у місті лише трохи більше 20% респондентів.

Основною причиною для довіри, на думку тих мешканців, хто обрав такий варіант відповіді, є впевненість у допомозі з боку правоохоронців у разі потреби (35%). Серед інших причин респонденти згадували позитивний досвід спілкування з поліцією (18%), комусь про такий досвід розповідали друзі (21%), у 12% респондентів довіру викликають зовнішній вигляд та привітність поліцейських, а 14% стали довіряти поліції завдяки висвітленню у ЗМІ позитивних прикладів їх роботи (Граф. 14).

На думку респондентів, які не довіряють поліції, основними причинами такої недовіри є впевненість у тому, що у разі потреби поліція не допоможе – так вважає 27% респондентів. 25%-ам опитаних друзі розповідали про негативний досвід спілкування з поліцією, 23% барчан не довіряють через поганий імідж місцевої поліції, що викликано великою кількістю негативної інформації в ЗМІ. Решта мали негативний досвід спілкування з поліцейськими або не довіряють їм внаслідок їх зовнішнього вигляду та непривітності (Граф. 15).

Також однією з причин недовіри до місцевої поліції в цілому є погане ставлення до її керівництва. Як зазначив один з учасників фокус групи:

«Відверте небажання працювати для людей, керівник в очікуванні виходу на пенсію, заступник засвітився в кримінальній справі, некомпетентність, байдужість».

Графік 13. Рівень довіри до місцевої поліції



Графік 14. Причин довіри до місцевої поліції



Графік 15. Причин не довіри до місцевої поліції



Також поліції не довіряють внаслідок її корумпованості: «Знаю випадки дачі хабаря», «Якщо не маєш грошей, допомоги не чекай» та через непоінформованість про їх діяльність: «Нічого про них не знаю».

Графік 16. Першочергові завдання поліції



Разом з тим, незважаючи на досить низький рівень довіри до місцевої поліції, переважна більшість респондентів (70 %) зазначили, що якби вони стали свідками правопорушень, то неодмінно повідомили б про це правоохоронців (Граф. 17).

Графік 17. Вірогідність повідомлень про правопорушення



12 % опитаних схилиються до думки, що краще не повідомляти поліцію про правопорушення, свідками якого вони стали. У якості основної причини, що обумовлює небажання повідомляти таку інформацію в поліцію, є *невіра в те, що поліція притягне винних до відповідальності* (48%). Відповідно, частина мешканців (12 %) побоюється, що *зазнає помсти з боку правопорушників*.

Графік 18. Причини не повідомлення про правопорушення



Частина ж відповідей свідчить про *нерозуміння самими мешканцями ролі громади в забезпеченні безпеки на своїй території*. Так, понад 20% опитаних, які не бажають повідомляти в поліцію про правопорушення вважають, що *поліція сама має займатися пошуком правопорушників*, ще 9% - що *співпраця з поліцією є непопулярною справою*.

В той же час, 10% респондентів не хочуть витратити свій час на формальності, пов'язані із наданням свідчень: *«Вже був випадок, коли я повідомив про злочин, то до суду тягали наче підсудного»*.

Окрім того, серед причин неповідомлення поліції про порушення респонденти відзначали можливість його самостійного усунення: *«Якщо правопорушення незначне, достатньо зробити зауваження, наприклад, переставити авто»*, а також непоінформованість громадян про сам алгоритм такого повідомлення: *«Взагалі не знаю навіть, як з ними зв'язатися»*.

Думка міського голови міста Бар:

Ефективність роботи поліції у місті міський голова оцінив на чотири з мінусом. Основною проблемою є «стиль» роботи керівництва місцевої поліції. Зміни в діяльності поліції не відбуваються, вони важко сприймають нововведення: «ми собі знаємо як має бути, що Ви нам розкажете?».

Ставлення населення до поліції, на думку міського голови, характеризується незадоволеністю. Також населення не задоволене співпрацею з поліціантами

«Ми колись організовувались, на початку Майдану, й коли почалася війна, то перепрошую, хлопці свідомо бдять на постах, а ДАІшник собі сидить в машині і спить, це таке партнерство».

Щодо конкретних нарікань з боку населення щодо діяльності поліції, мер відповів наступне: *«Але коли я знаю, що у нас в районі автовокзалу є три чи чотири точки, де наливають... і міліція знає про ці речі й нічого не робить. І знову ж їх аргумент «А ми знаєм, де вони є, і коли нам треба...».* Як наслідок, днів десять тому двоє, швидше за все там щось випили, потім вони з'ясовували стосунки...один вмер. Це вже було ввечері, темно, пізно, але в тому місці».

Рівень довіри населення до поліції міський голова визначив низьким й пояснив:

«Коли була відкрита кримінальна справа на заступника Барської поліції, з нашої подачі, там сусіднє село, куди йде гряда наших ставів, де є орендарем того плеса його рідний брат, і коли там, не дай Бог, хтось із людей поліз з вудочкою, то викликався наряд міліції, який приїзжав, це вісім кілометрів туди. Тобто коли люди це бачать, і коли у розбірках беруть участь знову ж вони... Це стільки розголосу мало, його геть на інший район мали, але нічого, він сьогодні на цій посаді, виконує обов'язки заступника начальника Барської поліції. Інший начальник, на той час, це було позаминулим літом, по незаконному обігу наркотиків, начальник відділу...це були блокади у центрі, це було конкретне прізвище написано, це під міліцією їм скандували. Це тоді був випадок, коли він, начальник, хотів викинутись із вікна, не знав що йому робити, бо коли на підлеглого, на цілого майора є стільки фактів і люди зішлись молоді, старші з цими плакатами, зробили коло по місту і коло однієї хати, наркоточки стали і

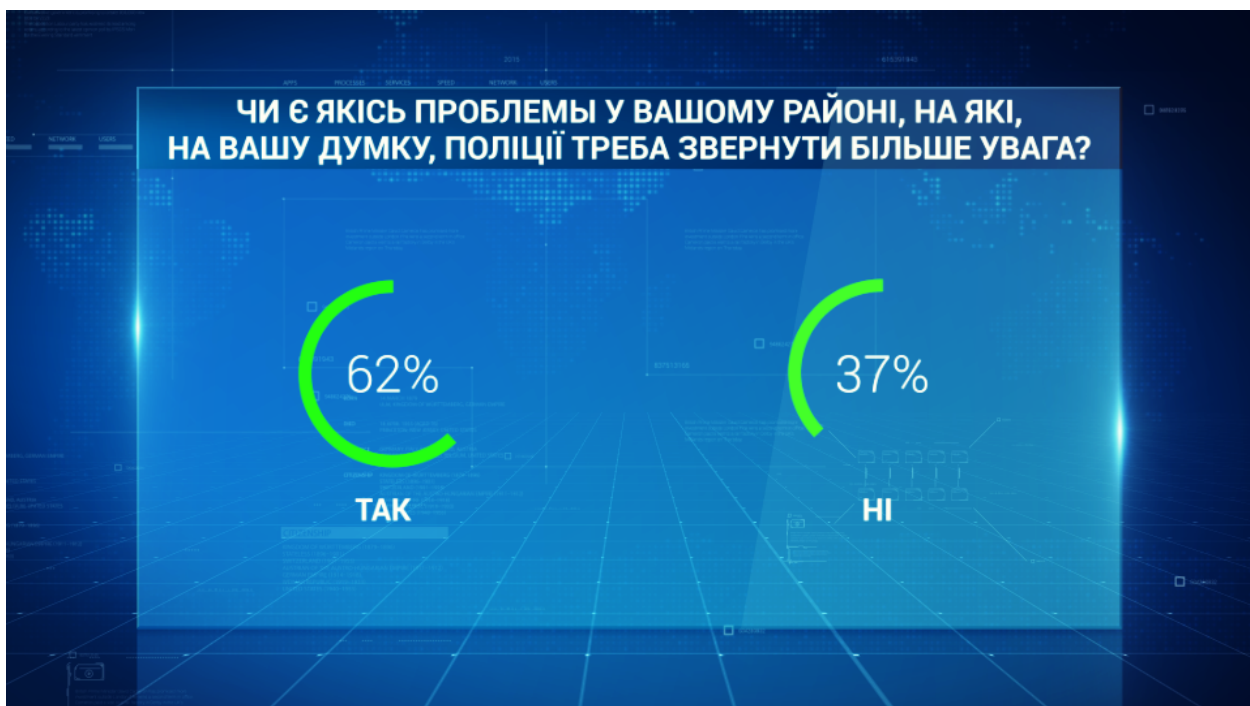
сказали, що тут живе той, хто убиває ваших дітей і закінчили будинком цього начальника, то як ви думаєте, що було б з цими людьми, якби вони були не праві? Питання ставилось взагалі з органів і подальше звідсіля. Закінчилось тим, що він був переведений у чергові. Активісти по кілька гектарів коноплі документували й ніхто нічого йому не може зробити».

5. Думка громади щодо пріоритетів діяльності місцевої поліції

Більшість опитаних мешканців Бару вважають, що в районі їх проживання є проблеми, на які поліції потрібно звернути першочергову увагу (Граф. 19). До таких проблем вони віднесли:

- ✓ наркозлочинність;
- ✓ перебування в громадських місцях осіб та керування автомобілем у нетверезому стані;
- ✓ квартирні та автомобільні крадіжки, зокрема в нічний час;
- ✓ перевищення швидкості водіями;
- ✓ паркування автомобілів у невизначених місцях;
- ✓ хуліганство, бійки та порушення тиші біля нічних розважальних закладів, зокрема цілодобових магазинів;
- ✓ місця нелегального продажу алкоголю;
- ✓ паління в невизначених місцях;
- ✓ робота ігрових автоматів підвальному приміщенні колишнього кафе «Європа».

Графік 19. Наявність проблем, на які поліції потрібно звернути більшу увагу



Враховуючи перелічені проблеми, першочерговими завданнями для місцевої поліції мешканці визначили *підвищення ефективності розкриття злочинів* (28% респондентів) та *посилення патрулювання території* (26%), тобто ті заходи, які мають мати негайний вплив на рівень правопорушень.

Разом з тим, значний відсоток опитаних вважає, що поліція має проводити заходи з інформування населення, а також займатися профілактикою правопорушень (15 % та 16 % відповідно).

Графік 20. Першочергові завдання поліції



На необхідність такої роботи неодноразово вказували під час фокус груп представники закладів освіти, голови ОСББ та старші будинків під час інтерв'ю:

- ✓ «Щоб народ і громада бачили їх, а не сиділи по кабінетах»;
- ✓ «Ти хочеш курити, але ти не маєш права, бо так і так. Вони мають показати, що вони є: прийшов дядя в формі й показав, що він до них прийшов»;
- ✓ «Дільничний повинен ходити по різних закладах і робити заходи, в школи ходити. І по дворам давати візитки і спілкуватися з людьми на своїй ділянці».

Окрім того, на думку 15% опитаних, до своєї діяльності поліцейські мають більше залучати населення, що *свідчить про готовність громади до співпраці*.

В ході опитування від громадян лунали й пропозиції *встановити в місті систему відеоспостереження з метою фіксації правопорушень та притягнення правопорушників до відповідальності*. Така пропозиція була підтримана й дільничними поліцейськими в ході фокус групи.

Самі дільничні інспектори визначили такі пріоритети у своїй діяльності на майбутнє:

- ✓ збільшення матеріального забезпечення (канцелярія, техніка, транспорт, бензин, форма, ремонт в опорних пунктах, пайки, заробітна плата);
- ✓ збільшення штатної чисельності працівників (на 1 сільську раду має бути 1 опорний пункт, де працюватиме 5 дільничних);
- ✓ налагодження графіку роботи;
- ✓ робота з саодинокими людьми;
- ✓ залучення громадськості до сповіщення про наявність сторонніх людей та машин у районі (селі).

Освітняни, голови ОСББ та старші будинків, окрім зазначеного вище запропонували наступні пріоритети діяльності місцевої поліції:

- ✓ покращення іміджу поліцейського;
- ✓ особисте спілкування з людьми;
- ✓ залучення молодих кадрів до роботи в поліції;
- ✓ проведення дільничними інспекторами профілактичних бесід із батьками школярів, інформаційних заходів з мешканцями;
- ✓ збільшення кількості поліцейських у місті.

Думка міського голови міста Бар:

Пріоритетами діяльності поліції мер визначив:

- превенцію правопорушень;
- підвищення кваліфікації поліціантів;
- робота над іміджем поліції та зв'язки з громадськістю.

6. Форми співпраці населення з поліцією

Майже однотайно громада Бару зазначила, що має допомагати поліції у забезпеченні громадського порядку у своєму районі (84% респондентів). Проте, лише 15% опитаних однозначно підтвердили, що готові приділяти частину свого вільного часу участі в забезпеченні громадського порядку та безпеки за місцем проживання, більша ж частина (67%) хоча й готова до співпраці, однак має певні сумніви. Решта ж опитаних (18%) мешканців не бажає.

Графік 21. Необхідність участі громади у забезпеченні громадського порядку



Графік 22. Готовність громади до співпраці з поліцією



Поліціанти, в свою чергу, вважають, що населення не готове співпрацювати, навіть у дачі свідчень та керується принципом **«моя хата скраю»**. При цьому, дільничні інспектори поліції висловили готовність взаємодіяти з населенням.

Натомість голови ОСББ та старші будинків вважають, що поліціанти публічно погоджуються, але фактично не співпрацюють с громадянами:

«мешканці будинків поліцейських не знають. Якщо сталась крадіжка - дільничний приходить і не представляється. Ідемо територією - він навіть не здоровається з людьми. Раніше він давав візитку і якщо щось коїлося дзвонили. Вже пару років ніхто не приходить і не знайомиться».

Населення, на їх думку, готове для співпраці, але мають бути ініціативні люди, які будуть залучати до цього процесу решту.

Представники закладів освіти вважають, що для того, щоб населення було готове до співпраці, необхідно змінити зовнішній вигляд поліцейських та культуру їх поведінки.

Серед можливих форм взаємодії респонденти виокремили наступні:

- ✓ спільне патрулювання (18%);
- ✓ надання допомоги у розкритті злочинів (16%);
- ✓ спільне проведення заходів з профілактики правопорушень (16%);
- ✓ спільне проведення просвітницьких заходів для населення (14%);
- ✓ створення громадських об'єднань при місцевій поліції (13%);
- ✓ спільне консультування громадян з правових питань (11%);
- ✓ створення загонів самооборони (11%).

Такі ж форми співпраці зазначили й освітяни, голови ОСББ та старші будинків під час інтерв'ю. Окрім того, вони запропонували **залучати голів ОСББ, старших будинків та вуличних комітетів до організації співпраці поліції з населенням**.

Бачення дільничних інспекторів щодо можливих форм співпраці з населенням дещо відрізняється від уявлень представників громади. Основний акцент дільничні роблять на так званих «пасивних» формах співпраці, таких як **повідомлення про злочини та надання свідчень про правопорушення**, що, у свою чергу, свідчить про незнання дільничними інших, більш активних форм залучення громадськості до забезпечення безпеки в районі свого проживання.

Думка міського голови міста Бар:

Готовність поліції співпрацювати з населенням визначається вказівками, але не ініціативою *«...І коли вони змушені йти на якісь ініціативи, то це тільки тому, що у нас громадськість дуже активна, не буде чекати, а десь щось буде не так – будуть перші, хто буде писати того листа й піднімати до того, хто на самому високому рівні, що він не відповідає своїй посаді, чого раніше тут не робили»*. Загалом діяльність поліції характеризується міським головою як *«пасивність та залежність»*.

На думку міського голови, населення максимально готове співпрацювати з поліцією.

Можливою формою співпраці населення з поліцією міський голова вбачає створення громадських об'єднань, які будуть безпосередньо займатися проблемами на місцях й знаходити шляхи співпраці й вирішення цих проблем разом з поліцією.

Висновки

В цілому рівень безпеки в місті Бар є задовільним, проте в темну пору доби в місті стає значно небезпечніше. На думку мешканців, основну небезпеку в цей час становлять: агресивні бродячі тварини, можливі напади в парках та біля закинутих будівель та споруд, безлади біля нічних розважальних закладів та нічних магазинів, переважно у зв'язку із зловживанням алкогольними напоями. Внаслідок цього, мешканці вбачають за необхідність, у першу чергу, посилити поліцейське патрулювання, зокрема піше, по вулицях та паркових зонах міста.

Поміж тим, поінформованість про роботу місцевої поліції є вкрай низькою, переважна більшість опитаних жителів міста не знають керівника місцевої поліції, свого дільничного інспектора та, навіть, номер гарячої лінії поліції.

Задоволеність діяльністю місцевої поліції та рівень довіри до неї також є низькими. Мешканці Бару не бачать майже жодних змін у її діяльності та характеризують місцевих правоохоронців як бездіяльних, а саму поліцію як таку, що не відповідає потребам населення.

При цьому, переважна більшість опитаних мешканців Бару зазначили про необхідність співпраці поліції з населенням у підвищенні рівня безпеки в місті, та висловило свою готовність до такої взаємодії. Однією з найприйнятніших форм співпраці є спільне патрулювання вулиць. Серед інших форм взаємодії мешканці обрали співпрацю в розкритті злочинів, спільне проведення просвітницьких заходів, заходів з профілактики правопорушень, участь у діяльності громадських об'єднань при місцевій поліції та ін.

У зв'язку з цим, в якості пріоритетних напрямків діяльності місцевої поліції мешканці бачать:

- ✓ посилення просвітницької та профілактичної складових діяльності місцевої поліції;
- ✓ посилення патрулювання вулиць, зокрема пішого, особливо у вечірній та нічний час;
- ✓ покращення ефективності розкриття злочинів;
- ✓ більш активне залучення місцевої громади до співпраці;

- ✓ акцентування уваги на подоланні наступних проблем: наркозлочинності; перебування у громадських місцях осіб та керування автомобілем у нетверезому стані; квартирні та автомобільні крадіжки, зокрема в нічний час; перевищення швидкості водіями; паркування автомобілів у невизначених місцях; хуліганство, бійки та порушення тиші біля нічних розважальних закладів, зокрема цілодобових магазинів; нелегальний продаж алкоголю; паління в невизначених місцях; робота ігрових автоматів у підвальному приміщенні колишнього кафе «Європа» тощо.

Варто зазначити, що бачення мешканців міста та поліціантів щодо пріоритетів діяльності поліції на майбутнє та можливих форм співпраці дуже відрізняється, що свідчить про необхідність широкої просвітницької роботи й серед самих поліцейських, зокрема щодо сучасних форм та методів поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду.

Результати цього дослідження стануть основою для вироблення рекомендацій щодо запровадження ефективної моделі діяльності поліції, що орієнтована на правоохоронні потреби громади. Поряд з цим, отримані дані будуть використані у створенні дієвих механізмів комунікації та взаємодії між поліцією та населенням.